

Aljansas migruojantiems vaikams: Standartinės veiklos procedūros globėjams

GLOBĖJŲ

AKREDITAVIMO TVARKA

Darbo paketas: DP 2:
Globėjų gebėjimų stiprinimo metodikos sukūrimas

Autoriai:	DCI
Statusas:	galutinis
Data:	31.07.2019
Versija:	1.0
Klasifikacija:	viešas

ASOP4G

Dotacijos sutarties Nr.: 764244

Akronimas :	ASOP4G
Pavadinimas:	Aljansas migruojantiems vaikams: Standartinės veiklos procedūros globėjams
Pradžios data:	2018-01-08
Laikotarpis:	24 mėnesiai

Partneriai

	Vaikų sveikatos institutas – Psichinės sveikatos ir socialinės gerovės departamentas, Koordinatorius	Graikija
	Nikosijos universitetas	Kipras
	Kazimiero Simonavičiaus universitetas	Lietuva
	Tarptautinė vaikų apsauga-Italija	Italija

Šis dokumentas finansuojamas Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietybės programos lėšomis (2014-2020).

Šio dokumento turinys atspindi tik jo autorių požiūrį, už jį atsako autoriai. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės už šį dokumentą ar jo naudojimą.

AKREDITAVIMO TVARKA

Kompetentingi ir tinkami globėjai yra pagrindinis nelydimų vaikų apsaugos garantas. Ši globėjų akreditavimo procedūra buvo suplanuota kaip priemonė, kuria siekiama, atsižvelgiant į sąlygas, kurias sistema turėtų įdiegti, pateikti rekomendacijas, padedančias įvertinti globėjo tinkamumą atlikti savo pareigas.

Taigi šiuo dokumentu siekiama pateikti gaires, kaip nustatyti, patobulinti ir / arba prižiūrėti nelydimų vaikų globėjų atrankos procesus. Šiuo tikslu siūlomi:

- a) rodikliai, skirti patvirtinti suaugusiojo tinkamumą tapti nelydimo vaiko globėju
- b) svarstymai dėl globos sistemos, siekiant sukurti tinkamas sąlygas globėjams efektyviai atlikti savo vaidmenį;
- c) akreditacijos sistemos, padedančios užtikrinti kokybišką globą, sukūrimo procedūros.

Šiuo dokumentu planuota pateikti akreditavimo kaip lankstaus požymių komplekso, kurį įvairiose ES šalyse būtų galima pritaikyti prie labai skirtingų teisinių ir politinių sistemų, sampratą, o bet kokių su vaikais susijusių veiksmų svarbiausiu tikslu išlaikant pačius vaikus ir jų teisių įgyvendinimą.

Požiūrio paprastumą lėmė būtina transkultūrinė perspektyva, kuri būtina veiksmingiems ryšiams tarp skirtingos kilmės ir aplinkos asmenų. Šiuo dokumentu norėta įtvirtinti ir pavaizduoti pamatinį įsipareigojimą, kuris patvirtina, kad būtina vengti stereotipinių apibendrinimų ir (arba) paruoštų, standartinių – ir dažnai monokultūrinių – sprendimų, kurie dažnai turi prasmę tik vienai iš dalyvaujančių šalių.

Globėjo funkcijų tikslu visada buvo laikomas siekis įgyvendinti Vaiko teisių konvencijos standartus ir logiką, privalomus visoms jį ratifikavusioms valstybėms. Šiuo požiūriu globėjas laikomas žmogumi, įpareigotu skatinti vaiko teises ir gerovę. Tai skatina apsvarstyti globėjo veiksmų sąveiką su sistema, kuriai dėl įvairių priežasčių dažnai nepavyksta įgyvendinti šio pagrindinio tikslo; kartais dėl netinkamo VTK principų ir nuostatų integravimo į nacionalinius įstatymus, o kartais dėl menko ir nepakankamo įstatymų nustatytų principų ir nuostatų įgyvendinimo.

Kai kuriose valstybėse narėse numatyta, kad nelydimų vaikų globėjai yra savanoriai, o kitose - profesionalai. Šiame darbe, kuriame pagrindinis dėmesys skiriamas vaiko interesų įgyvendinimui, šis skirtumas neatrodo esminis. Tiesą sakant, buvo pasirinktas požiūris, kad tiek profesionalūs, tiek savanoriai globėjai turi tapti nešališkais vaikų interesų garantais, o ypač savanorių atveju – reikalinga atrankos ir palaikymo sistema, speciali kompetencija, galinti padėti globėjui vykdyti jo / jos funkcijas. Tik sukūrus tokias sąlygas, vaikų teisių apsauga pagrįsti standartai, nustatantys užduotis globėjams, gali būti veiksmingai įgyvendinti.

Taigi akreditavimo procedūra buvo suplanuota kaip dinamiška priemonė, kurią reikia pritaikyti kiekvienam vaikui, kiekvienam globėjui ir santykiams tarp jų, taip pat nacionalinei aplinkai. Tokia procedūra yra neatsiejamai susijusi su tęstiniu ugdymo procesu, kuris turėtų visada lydėti ir orientuoti kiekvieną globos patirtį.

Pagal projekto ASOP4G struktūrą, akreditacija apima tris lygius:

- a) įsivertinimas, kurį turi atlikti globėjas, norėdamas individualiai patikrinti savo sugebėjimus vykdyti šiuos įgaliojimus → čia bus pateikiami globėjo įsivertinimo rodikliai;

- b) sąlygos, leidžiančios globėjui vykdyti savo įsipareigojimus → čia bus įtrauktos sąlygos, kurias sistema turi suteikti globėjui, kad jis / ji galėtų vykdyti savo funkcijas;
- c) veiksmas ar procesas, kuriuo globėjas oficialiai pripažįstamas kvalifikuotu vykdyti pareigas → čia bus išdėstyti proceso, skirto akredituoti tinkamus nelydimų vaikų globėjus, veiksmai.

Šis dokumentas skirtas aukščiau paminėtiems lygiams. Pradedant nuo kintamųjų, kurių globėjas turėtų laikytis priimdamas ir vykdydamas savo įgaliojimus, šis įrankis parodo įvairius veiksmus ir sąlygas, kurias turėtų įdiegti globos sistema, norint užtikrinti, kad globėjai veiktų pagal aukštos kokybės kriterijus. Į visus šiuos svarstymus reikia žiūrėti per pagrindinių teisėmis pagrįstų principų prizmę.

a) Globėjo tinkamumas

Pagrindinis akreditavimo procedūros tikslas yra užtikrinti, kad paskirtas globėjas būtų tinkamiausias vaiką ir jo teises apsaugoti asmuo.

Tinkamumo samprata yra kokybinė ir reiškia faktą, kad kažkas yra priimtina ar teisinga. Tai galima apibrėžti ir įvertinti atsižvelgiant į kokybės standartų laikymąsi. Šiame dokumente kaip etalonas gali būti naudojami 10 pagrindinių nelydimų ir atskirtų vaikų¹ globėjų standartų. Jie yra plačiai pripažįstami kaip pagrindiniai orientyrai Europos lygiu ir pateikia bendrą globėjo vaidmens ir savybių apibrėžimą. Šie standartai apibrėš tinkamumo sampratą, sudarančią sąlygas atlikti išskirtines nelydimų vaikų globėjų pareigas.

Globėjo vaidmuo ir atsakomybė:

1 standartas: globėjas remia visus sprendimus, kurie turi būti priimami vaiko interesais ir kuriais siekiama vaiką apsaugoti ir vystyti.

Pagrindinė sąvoka: geriausi vaiko interesai

Globėjas gali nuolat remti, vertinti ir koreguoti vaiko interesus, įtraukti visus susijusius dalyvius ir užtikrina, kad vertinant vaiko interesus būtų remiamasi vaiko požiūriu ir atsižvelgiama į individualias aplinkybes.

2 standartas: globėjas užtikrina vaiko dalyvavimą kiekviename sprendime, kuris turi įtakos vaikui.

Pagrindinė sąvoka: vaiko dalyvavimas

Globėjas teikia informaciją vaikui suprantamu būdu ir patikrina, ar vaikas supranta ir prisimena informaciją, atidžiai klausosi vaiko ir užtikrina, kad planai būtų pagrįsti vaiko nuomonėmis, planus pristato vaikui, yra atviras atsiliepimams ir valdo vaiko lūkesčius.

¹ Vykdam ES projektą „Apsaugos spragos panaikinimas“. Daugiau informacijos galima rasti: www.corestandardsforguardians.eu

3 standartas: globėjas užtikrina vaiko saugumą.

Pagrindinė sąvoka: saugumas

Globėjas didžiausią pirmenybę teikia vaiko saugumui; žino požymius, kurie gali byloti apie prieš vaiką naudojamą prievartą; veikia ir praneša apie žalos ar pavojaus požymius; užtikrina, kad vaikas žinotų, kad jis / ji gali pasisakyti apie savo saugumą, konfidencialumo principą pažeidžia tik, kai vaikui gresia pavojus; užtikrina, kad aukos būtų tinkamai gydomos ir yra atviras savo veiklos priežiūrai.

4 standartas: globėjas veikia kaip vaiko teisių gynėjas.

Pagrindinė sąvoka: vaiko teisių gynėjas

Globėjas yra tvirtas, atsidavęs darbuotojas, laikantis savo pareiga ginti vaiko teises, emociškai stiprus; besipriešinantis sprendimams, kurie neatitinka vaiko interesų ir sąžiningai vykdomas su vaiku susijusias procedūras.

5 standartas: globėjas yra tiltas ir dėmesio centras tarp vaiko ir kitų dalyvių.

Pagrindinė sąvoka: tiltas ir dėmesio centras vaikui ir kitiems dalyviams

Globėjas palaiko ryšius su visais dalyvaujančiais asmenimis, siekia būti informuotas apie visus su vaiku susijusius sprendimus, ir, jei reikia, dalyvauja susitikimuose, padeda užmegzti ryšius su vaiko bendruomene ir plėtoti santykius, kurie suteikia vaikui priklausymo šeimai ar grupei jausmą.

6 standartas: globėjas užtikrina, kad būtų laiku priimamas ir įgyvendinamas ilgalaikis sprendimas.

Pagrindinė sąvoka: ilgalaikis sprendimas

Globėjas užtikrina ilgalaikio ir saugaus sprendimo priėmimą ir skatina kitus dalyvius įrodyti, kad jų siūlomi sprendimai geriausiai atspindi vaiko interesus; remia vaiko susijungimą su savo šeima ir palaiko vaiko integraciją priimančiojoje šalyje, kai tai atitinka vaiko interesus, gina saugumo garantijas, kai vaikas grąžinamas, ir paruošia vaiką visiems numatomiems pokyčiams, kurie atsiras sulaukus pilnametystės.

Globėjas ir atskirtas vaikas:

7 standartas: globėjas elgiasi su vaiku pagarbiai ir oriai

Pagrindinės sąvokos: pagarba ir orumas

Globėjas demonstruoja tinkamą elgesį, elgiasi su vaiku nešališkai gerbdamas vaiko tapatybę, privatumą ir kultūrinius skirtumus, palaiko vaiką plėtojant santykius su bendraamžiais ir lanksčiai vertina individualius vaiko poreikius.

8 standartas: globėjas santykius su vaiku grindžia abipusiu pasitikėjimu, atvirumu ir konfidencialumu

Pagrindinės sąvokos: abipusis pasitikėjimas, atvirumas, konfidencialumas

Globėjas su vaiku visada yra sąžiningas, vykdo savo pažadus ir saugo visos informacijos konfidencialumą, nebent konfidencialumą tenka pažeisti siekiant užtikrinti vaiko saugumą; kreipia dėmesį į žodinį ir neverbalinį bendravimą, yra empatiškas vaiko atžvilgiu, suteikia moralinę paramą bei paaiškina vaikui, kad pabėgęs vaikas visada kviečiamas grįžti.

9 standartas: globėjas yra prieinamas

Pagrindinės sąvokos: prieinamumas

Globėjas yra lengvai pasiekiamas, gyvena pakankamai arti vaiko, kad galėtų greitai reaguoti į sunkumus, kuo greičiau susitinka su vaiku po paskyrimo ir dažnai vaiką lanko; bendrauja pagal vaiko amžių ir išsivystymą, prireikus pasinaudojant vertėjais; bei susisiečia su vaiku, kad palaikytų ryšį net tada, kai nėra specialaus poreikio tai daryti.

Globėjo kvalifikacija:

10 standartas: globėjas turi tinkamas profesines žinias ir yra kompetentingas

Pagrindinės sąvokos: mokymas, žinios ir kompetencija

Globėjas aktyviai nustato mokymosi ir vystymosi poreikius, reguliuoja užimtumą, tvarko turimus išteklius, yra atskaitingas, dirba pagal nustatytą metodiką, žino asmenines ir profesines ribas, siekia paramos ir konsultavimo, kai tai yra būtina, yra atviras kontrolei ir jo darbo stebėjimui.

Šie standartai gali būti lengvai paversti globėjų savianalizės temomis. Atsakymas į šiuos klausimus gali padėti globėjams vertinti jų tinkamumą tapti globėjais ir / arba jų darbo tinkamumą. Vykdyti globėjo pareigas nėra lengva, o sunkumus gali pagilinti silpna globos sistema ir kitos su platesne vaikų apsaugos Sistema susijusios disfunkcijos.

b) Globos sistemos sąlygos

Nepriklausomai nuo globos sistemos tipo ir nacionalinės vaikų apsaugos sistemos, kurioje veikia globėjai, yra šeši pagrindiniai principai, kurie turėtų būti taikomi visiems globos susitarimų tipams, apibrėžtiems Pagrindinių teisių agentūros² ir nurodytiems ASOP4G Standartinių veiklos procedūrų globėjams vadove:

² FRA (2015) *Handbook for guardianship for children deprived of parental care*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, p. 26

Šie principai taikomi globos sistemoms, kurios savo ruožtu sąveikauja su platesne vaiko apsaugos sistema. Jie aprašyti žemiau ir paversti būtiniausiais standartais, kuriuos kiekviena sistema turėtų garantuoti, nors dažnai ir negarantuoja, kad būtų užtikrinta kokybiška, vaikų teises užtikrinanti, globa:

Nediskriminavimas

Raktažodžiai: vienodas elgesys, įvairovė, sąlygos, kontekstas, specialieji poreikiai

Šis principas primena atsakomybę užtikrinti vienodą elgesį su visais vaikais, nepaisant jų teisinio statuso ar kitų aplinkybių. Aplinka, į kurią patenka vaikai, turėtų vertinti kiekvieno žmogaus įvairovę, atsižvelgti ir tinkamai reaguoti į bet kokius specialiuosius poreikius.

Sistemos standartai:

- ➔ Vienodas elgesys su visais valstybės jurisdikcijoje esančiais vaikais ir jų apsauga, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos ir teisinio statuso, turėtų būti aiškiai įtvirtinta įstatymuose.
- ➔ Nacionalinės vyriausybės turėtų įdiegti mechanizmus, skirtus patikrinti, ar vaikų apsaugos sistema, įskaitant globą, užtikrina vienodą apsaugos lygį skirtinguose regionuose ir vietovėse, taip pat nuoseklumą tarp reglamentavimo ir praktikos visos valstybės teritorijoje.
- ➔ Siekdamas skatinti įvairovę ir užkirsti kelią bet kokiai diskriminacijai, valstybės turėtų patvirtinti priemones, skirtas užtikrinti, kad specialiųjų poreikių vaikai turėtų lygias galimybes.

Nepriklausomumas ir nešališkumas

Raktažodžiai: geriausi vaiko interesai, interesų konfliktas, autonomija, kritinis realizmas

Šis principas susijęs su autonomija, kuri reikalinga norint išvengti bet kokio interesų konflikto, galinčio trukdyti svarbiausių vaiko interesų įgyvendinimui priimant su vaiku susijusius sprendimus ir juos vykdam. Šis principas apima gebėjimą nustatyti galimus sistemos sutrikimus ir trūkumus bei ketinimą ją patobulinti, optimizuoti išteklius siekiant konstruktyvaus tikslo.

Sistemos standartai:

- ➔ Su vaikais susijusiuose teisės aktuose turėtų būti aiškiai nurodytas geriausių vaiko interesų principas, kuriuo visų pirmiausia reikia vadovautis visose su vaikais susijusiose procedūrose, sprendimuose ir veiksmuose.
- ➔ Nuostatose dėl vaikų globos ir teisinio atstovavimo turėtų būti įtvirtintas draudimas teikti globos funkcijas visiems, kurių interesai prieštarauja ar gali prieštarauti vaiko interesams. Globėjų ir / arba teisėtų atstovų atrankos procese šis principas turėtų būti laikomas pagrindiniu reikalavimu.
- ➔ Visose valstybėse narėse ir net skirtinguose jų regionuose turėtų būti užtikrintas veiksmingų nepriklausomų ombudsmenų tarnybų ar institucijų, užtikrinančių žmogaus teises, buvimas. Jos gali būti pagrindinės ekspertinę pagalbą globėjams ir vaikams teikiančios įstaigos. Globėjai ir vaikai gali kreiptis į šias įstaigas, jei kyla abejonių, skundų ir kitų klausimų, galinčių trukdyti jų teisių įgyvendinimui.

Kokybė

Raktiniai žodžiai: orientavimasis į vaiką, raida, gerovė, santykiai, buvimas, kompetencijos, priežiūra

Šis principas įpareigoja užtikrinti, kad vaikas galėtų tikėtis kokybiškos ir individualios intervencijos, kuri paskatintų užmegzti svarbius ryšius geranoriškomis aplinkybėmis su kvalifikuotais ir prieinamais asmenimis bei kompetentingomis tarnybomis. Vaikui turėtų būti suteiktas tinkamas gyvenimo lygis, kuris leistų harmoningai tobulėti ir augti, atsižvelgiant į jo paties istoriją ir asmenines savybes iš ilgalaikės perspektyvos.

Sistemos standartai:

- ➔ Apsaugos ir gerovės sistemos struktūra turėtų būti pagrįsta eile vaiko apsaugos priemonių, kurios turėtų atsispindėti teisės aktuose, praktikoje ir procedūrose, siekiant užtikrinti tiesioginį atitikimą JT VTK įtvirtintoms vaikų teisėms. Valstybė turėtų sudaryti būtinas sąlygas siūlyti vaikams kokybiškas viešąsias paslaugas. Ji taip pat turėtų įgyvendinti priežiūros ir vertinimo mechanizmus, kuriais siekiama stebėti, ar sistema veikia tinkamai.
- ➔ Vaikų apsaugos sistemoje turėtų būti veiksmingi tarpdalykiniai agentūrų bendradarbiavimo mechanizmai, įtraukiantys įvairius administracinius lygius ir užtikrinantys individualizuotos priežiūros tęstinumą.
- ➔ Apsaugos sistema turėtų užtikrinti, kad visi skirtingų specializacijų specialistai, dirbantys su vaikais ir jų labai, turėtų tinkamą profesinę kvalifikaciją ir mokymus apie vaikų teises, kad jie turėtų atitinkamą kompetenciją reaguoti į vaikų poreikius. Taigi potencialiems ir aktyviems globėjams turėtų būti suteikta galimybė dalyvauti kursuose ir tęstiniuose mokymuose.

Vaiko dalyvavimas

Raktažodžiai: klausymas, balsas, nuomonė, istorija, statusas, pilietybė

Šis principas rodo būtinybę skatinti ir palaikyti vaiko galimybę pareikšti savo nuomonę ir požiūrį visais su juo susijusiais klausimais ir užtikrinti, kad į šias nuomones būtų atsižvelgta vykdant visus su vaiku susijusius veiksmus ar priemones. Šis principas taip pat susijęs su teisinio statuso ir pilietybės gavimo sąlygomis, galimybėmis gauti suprantamą, svarbią, išsamią ir konkrečiai vaikams skirtą informaciją. Vaiko kultūrinės ir biografinės įvairovės, taip pat atskyrimą nuo šeimos kilmės šalyje nulėmusių priežasčių vertinimas turėtų būti kertinis bet kokio veiksmo ir intervencijos, kuriais siekiama užtikrinti geriausius vaiko interesus, aspektas.

Sistemos standartai:

- ➔ Sistema turėtų užtikrinti, kad vaikas būtų tinkamai išklausomas vykdant visas jį / ją liečiančias procedūras, pasitelkiant tinkamas kompetencijas ir kultūrinę mediaciją.
- ➔ Sistema turėtų užtikrinti galimybę gauti dokumentus, leidžiančius vaikui be jokios diskriminacijos naudotis visomis jo / jos buvimo vietoje egzistuojančiomis galimybėmis, užtikrinančiomis jo / jos vystymąsi ir teisinį statusą.

Tvarumas

Raktažodžiai: laikas, gyvenimo projektas, ištekliai, praeitis, dabartis, ateitis

Šis principas rodo, kad atliekant bet kokius su vaiku susijusius veiksmus, reikia apsvastyti ir naudoti adekvačius išteklius, atsižvelgti ne tik į skubų ir nenumatytą atvejį, tačiau ir į perspektyvą, vaiko ateitį, jo tapimą pilnamečiu. Vaiko istorija ir jo gyvenimo projektas turėtų nulemti visus su juo susijusius sprendimus, iniciatyvas ir paslaugas.

Sistemos standartai:

- ➔ Sistema turėtų užtikrinti, kad bus skiriamas ne biurokratinis ir administracinis, o deramas dėmesys kiekvieno vaiko istorijai, atsižvelgiant į praeities, dabarties ir ateities sąlygas įgyvendinant vaiko gyvenimo projektą.
- ➔ Sistema turėtų suteikti tinkamas kompetencijas ir išteklius, kad būtų remiamos faktinės vaiko ir su vaiko projektu susijusios sąlygos, tokia pačia apimtimi, kaip ir nacionalinių vaikų.

Atsakomybė

Raktiniai žodžiai: nacionaliniai ir tarptautiniai teisės aktai, delegacija, kompetentinga institucija, palaikymas, stebėjimas, apsauga

Šis principas nurodo atsakomybės, reikalingos remti ir skatinti vaiko teises, pagrįstas nacionaliniais ir tarptautiniais įstatymais, mastą, pasitelkiant specialų kompetentingos institucijos, kuri taip pat bus atsakinga už perduotų funkcijų vykdymą ir stebėjimą, delegavimą. Šis mastas taip pat apima priemonių, apsaugančių ypač pažeidžiamus vaikus, priėmimą, kad jie naudotųsi visomis teisėmis, kurias jie turi.

Sistemos standartai:

- ➔ Funkcijų, kurias sistema perduoda globėjams, delegavimas turėtų leisti pastariesiems priimti atsakomybę už vaiko interesų gynimą.

- ➔ Sistema turėtų suteikti globėjams specialią teisinę, psichosocialinę ir pedagoginę paramą, reikalingą padėti vaiko gyvenimo projektui.
- ➔ Sistema turėtų užtikrinti nuolatinį globos procesų stebėjimą ir suteikti vaikams galimybę išreikšti savo globėjo veiklos vertinimą.

Šiuos principus taikanti sistema automatiškai įtraukia svarbias vaikų apsaugos priemones, kurios užtikrinta, jog atliekant bet kokius su vaikais susijusius veiksmus ir priemones pirmiausia atsižvelgiama į jų interesus. Globėjas, vykdamas savo įgaliojimus saugioje ir tinkamoje sistemoje, iš esmės turėtų sutelkti savo pastangas į tai, kad kiekvienas vaikas būtų vertinamas individualiai atsižvelgiant į jo pasakojimą, poreikius, nuomones, situaciją ir siekius. Kai sistema tinkamų sąlygų neatitinka, globėjo vaidmuo tampa sunkesnis. Kartais įstaigos elgiasi nepaisydamos vaiko interesų, viešosios paslaugos stokoja išteklių, globos įstaigos neužtikrina individualizuotų sąlygų, teisinės ir administracinės procedūros vykdomos neatsižvelgiant į vaikus, valstybės tarnautojai ir specialistai nėra specialiai mokomi dirbti su vaikais ir t. t. Todėl globėjai turėtų žinoti, kad praktika dažnai nutolusi nuo įstatymų. Aiškaus „vaiko teisėmis pagrįsto žemėlapis“ turėjimas galėtų būti naudingas kompasas, padedantis suprasti visas šias kliūtis ir būti vaiko pusėje.

c) daugiapakopė globėjų akreditavimo procedūra:

Vaikų apsaugos sistemos turėtų palaikyti globos sistemas specialiais įstatymais, organizacine struktūra ir tinkamais ištekliais. Už globos sistemos valdymą atsakinga nacionalinė institucija privalo įgyvendinti arba paremti įvairių funkcijų įgyvendinimą, įskaitant globėjų priėmimą ir atranką, globėjų rengimą, priežiūrą, palaikymą, globos stebėseną ir kt.

Akreditavimo procedūra yra nepakeičiamas procesas įdarbinant ir parenkant tinkamus globėjus kaip pagrindinę nelydimų vaikų apsaugą. Globėjų akreditacija turėtų vykti per daugiapakopį atrankos procesą, susidedantį iš skirtingų, tarpusavyje susijusių, vienas kitą įtakančių etapų.

Toks integruotas požiūris į akreditavimo procedūrą yra būtinas, nes globėjų atranka turėtų būti suplanuota kaip žiedinis ir nenutrūkstantis procesas, turint galvoje tai, kad globėjai gali būti paskirti tuo pačiu metu arba palaipsniui didesniai skaičiui vaikų. Žiūrint iš šios perspektyvos, globėjo tinkamumas turėtų būti nuolat vertinamas.

DAUGIAPAKOPĖS AKREDITAVIMO PROCEDŪROS FAZĖS:

1. Tinkamas informavimas

Nepriklausomai nuo to, ar potencialūs globėjai yra profesionalai ar savanoriai, jie turėtų turėti prieigą prie tinkamos informacijos apie globą, kuriai juos galėtų paskirti kompetentinga valstybės institucija prieš pradedant procesą. Informacija turėtų būti vieša ir lengvai prieinama ir joje turėtų būti bent šie elementai:

- Kas yra globa?
- Koks yra globėjo vaidmuo?
- Kokios yra globėjo pareigos?
- Kokia procedūra ir reikalavimai norint tapti globėju?
- Kokias užduotis globėjas turi atlikti, jei yra paskirtas?

Ypač tose sistemose, kuriose globėjais gali tapti piliečiai savanoriai, nereikėtų nuvertinti visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo renginių, dėl kurių gali atsirasti informuotų piliečių grupės, svarbos.

Ne mažiau svarbu informuoti įvairius sistemos dalyvius, kad jie žinotų ir suprastų globėjų pareigas. Tokiu būdu globėjas gali tapti vertingu sistemos resursu ir sąsaja bei produktyviai bendradarbiauti užtikrindamas, kad priimant visus su vaiku susijusius sprendimus ir veiksmus pirmiausia būtų atsižvelgiama į jo interesus.

2. Preliminari atranka

Pirmasis atrankos proceso etapas paprastai apima patikrinimą, ar kandidatai atitinka oficialius reikalavimus. Atitikimas tokiems reikalavimams yra būtina sąlyga patekti į vėlesnius atrankos proceso etapus. Priklausomai nuo globos sistemos rūšies, formalūs reikalavimai gali būti neatsiejami nuo profesinės padėties. Vis dėlto patartina potencialiems globėjams nustatyti specialius

reikalavimus, atsižvelgiant į tai, kad tokios pareigos reiškia tiesioginį darbą su vaikais.

Atsižvelgiant į nacionalinius įstatymus, formalūs reikalavimai gali skirtis įvairiose šalyse. Tačiau paprastai jie apima³:

- turima priimančios valstybės pilietybė
- veiklos vieta netoli vaiko gyvenamosios vietos
- paprastai amžius virš 30 metų, arba bent jau studentas
- visų pilietinių ir politinių teisių turėjimas
- teistumo neturėjimas
- nepriklausomumas / interesų konflikto nebuvimas (patikrinkite, ar asmenys, kurie gali būti paskirti globėjais, veiks tinkamomis sąlygomis, kurios neprieštaraus geriausiems vaiko interesams. Tai ypač svarbu situacijose, kada instituciniai subjektai gali turėti ir kitus įgaliojimus ar, pvz., apgyvendinimo namų darbuotojai gali tapti nelydimų vaikų globėjais. Tai taip pat taikoma globėjams profesionalams ar savanoriams, kurie gali turėti kitų įgaliojimų, prioritetų, pareigų ir interesų).
- kitos sąlygos, kylančios iš nacionalinių įstatymų.

3. Mokymas

Globėjai turi turėti reikiamų žinių, įgūdžių ir kompetencijų, kad galėtų kuo efektyviau atlikti savo pareigas. Tinkamas mokymas sumažina riziką, kad globėjai veiks pagal principą „nepadaryk žalos“ ir, idealiu atveju, turi padėti jiems sąžiningai, nešališkai, apgalvotai ir empatiškai vykdyti savo užduotis. Globėjų mokymai turėtų būti tęstiniai ir susieti su atrankos procesu. Mokymai turėtų būti skirstomi į pirmą pagrindinį mokymo kursą ir tolesnius mokymus, kaip siūloma ASOP4G mokymo modulyje. Mokymo procesai gali atlikti svarbią atrankinę funkciją, kuri gali būti svarbi dviem aspektais: galimybe mokymo komandai stebėti kandidatus ir savęs vertinimo komponentu, kurį gali paskatinti pagrindų mokymo kursas.

Kadangi mokymo kursai, skirti nelydimų vaikų globėjams, yra specifiški, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas metodikai. Ypač svarbus aspektas yra numatyti ribotą dalyvių skaičių, kad kursuose dalyviai galėtų sąveikauti. Mokymuose turėtų būti stengiamasi dalyviams suteikti teorinių užuominų, kurios galėtų įgyti prasmę ir būtų susietos su jų pačių patirtimi, kalbomis ir galimybėmis teoriją paversti veiksmais ir elgesiu. Rato formatas gali palengvinti bendrą žinių ir supratimo konstravimą. Mokymo kursuose turėtų būti derinami pristatymai, diskusijos grupėse, atvejo analizės ir darbas grupėse visada laikantis tarpdisciplininio požiūrio, kuris dar kartą patvirtina vaiko svarbą skirtingų profesinių įgaliojimų kontekste, ir leistų adekvačiai ir individualiai reaguoti.

Globėjų mokymą turėtų organizuoti kompetentinga ir pripažinta įstaiga, kuriai padėtų tinkamas treneris, ir ji turėtų apimti, bet neapsiriboti, šiuo turiniu:

- I. Nepilnamečiai asmenys ir santykis tarp suaugusiųjų ir vaikų pasaulio
- II. Vaiko teisės kaip daugiadisciplininė ir holistinė sistema, skirta vertinti ir užtikrinti geriausius vaiko interesus

3

<https://www.garanteinfanzia.org/sites/default/files/Linee%20guida%20tutori%20volontari.pdf>

- III. Vaikų, atvykstančių į priimančias šalis, migracijos profiliai, kultūrų įvairovė ir su migracija susijusios problemos
- IV. Teisės aktai, procedūros ir priėmimo sistemos subjektai
- V. Globėjo vaidmuo

Pasibaigus pamatiniam mokymui, potencialus globėjas turėtų suprasti, ar jo asmeninės savybės atitinka reikiamą paslaugų aprašymą. Pasibaigus mokymui tam galėtų pasitarnauti savęs vertinimo klausimynas (žr. 1 priedą). Atsižvelgiant į tai, ką parodys ši užduotis, mokomi asmenys turėtų būti pasirengę atsitraukti ir apsvarstyti, ar jie gali prisiimti tokias pareigas.

4. Atrankos interviu

Sudalyvavus pagrindiniuose mokymuose ir pasitikrinus norą procesą tęsti, globėjas gali būti pakviestas į atrankos pokalbį, kurį ves globos ar bet kuri kita kompetentinga institucija.

Pokalbis turėtų būti grindžiamas konkrečiais rodikliais, susijusiais su: a) būtinu žinojimu, kad globėjas turėtų tinkamai suprasti savo vaidmenį ne tik vaiko, bet ir visos sistemos atžvilgiu; b) objektyviai turėti laiko ir sąlygas atlikti nustatytas globos funkcijas, ir c) savybes, gebėjimą išklaudyti ir bendrauti su vaiku. Pokalbį turėtų organizuoti kompetentinga ir daugiadisciplininė specialistų grupė, užfiksuoti protokolu ir tinkamai įforminti dokumentuose.

5. Prieinamumo patvirtinimas

Šiame etape svarbu, kad kandidatai suprastų prisiimamą atsakomybę ir kad jie savanoriškai šią atsakomybę prisiimtų (tai neturėtų būti primesta ar kas kita nei aukščiau aprašyti 10 pagrindinių standartų). Šia prasme patartina gauti oficialų kandidatų patvirtinimą, kad jie globėjais tampa savo noru ir valia. Po šių procedūrų jie gali būti įregistruoti globėjų sąraše, kuris yra pateikiamas institucijai, atsakingai už globėjų paskyrimą.

6. Tinkamumas

Tai yra esminis vaiko ir globėjo santykių svarbą pabrėžiantis žingsnis. Sutapimas gali būti apibrėžtas kaip procesas, kurio metu globėjas ir vaikas yra susiejami siekiant sukurti darnius ir ilgalaikius santykius. Su tinkamumo svarba yra susiję du aspektai – tinkamumas a) pagrindžia individualizuoto požiūrio į kiekvieną vaiką principą; b) palaiko tvarių vaiko ir globėjo ryšių užmezgimą, tačiau platesniu mastu suteikia ryšį tarp globos ir kitų apsaugos sistemos komponentų.

Tinkamumo kriterijai yra (bet jais neapsiribojama):

- geografinė padėtis
- kalba/-os
- vaiko istorija (subjektyvūs vaiko pasakojimo elementai, kurie gali nulemti specifinius aspektus, tokius kaip lytis, amžius, kultūra, religija, įgūdžiai, specialieji gebėjimai ir t. t.)
- pomėgiai, patirtys ir sugebėjimai
- vaiko nuomonė

Planuojant ir vertinant tinkamumą, būtina įtraukti subjektus, kurie jau pažįsta vaiką, žino jo istoriją, esamą situaciją ir asmenines savybes. Priklausomai nuo nacionalinės sistemos, tarp jų gali būti pačios globos institucijos,

socialiniai darbuotojai, globos namų darbuotojai, švietimo institucijos. Kultūros mediatoriaus dalyvavimas gali būti naudingas vertinant vaiko nuomonę dėl globėjo paskyrimo.

-----PASKYRIMAS-----

7. Parama

Globėjams turėtų būti suteikti oficialūs globos ar kitų kompetentingų institucijų paramos mechanizmai. Tokių paramos mechanizmų pavyzdžiai yra tiesioginės ir / arba nuotolinės konsultacijos su ekspertais, reguliarūs mokymai, techninė pagalba bylų administravime ir t. t. Globėjams dažnai reikalinga kvalifikuota pagalba teisinėje, psichosocialinėje, kultūrinėje ir nukreipimo ekspertinei pagalbai gauti srityse.

Nors oficialūs mechanizmai yra nepaprastai svarbūs, reikėtų skatinti neoficialių paramos mechanizmų, įskaitant tarpusavio paramos būdus, plėtrą. Globėjų „bendruomenės“ sukūrimas gali suteikti globėjams tam tikrą autonomiją, tačiau tai taip pat gali pagerinti vaikų socialinį gyvenimą, leisti globėjams susitikti su globojamu vaiku ir kitomis globėjų poromis.

8. Nuolatinė priežiūra

Šis žingsnis yra glaudžiai susijęs su atrankos koncepcija, nes juo siekiama patikrinti, ar globėjas tinkamai lydi vaiką globos laikotarpiu. Turi būti aiškiai apibrėžtas subjektas, atsakingas už globėjų veiklos priežiūrą ir tinkamų konsultacijų teikimą atvejo valdymo klausimais. Priežiūra gali būti vykdoma atskirai arba grupėje.

9. Stebėjimas ir vertinimas

Globos institucija bendradarbiaudama su kitais susijusiais subjektais, tokiais kaip teisminės institucijos, socialinės ir sveikatos tarnybos, turėtų sukurti stebėjimo mechanizmus. Stebėjimas turėtų vykti tiek kiekvienu atveju atskirai, tiek ir platesne prasme – kad būtų galima išanalizuoti, kaip laikui bėgant keičiasi globa. Turėtų būti analizuojami kiekybiniai ir kokybiniai duomenys, apimantys bent metus globojamų vaikų skaičių, vidutinę globos santykių trukmę, įvykių fiksavimą, priverstinius atleidimus, savanorišką globos atsisakymą ir kt.

Nuolatinio stebėjimo atliekama dviguba funkcija. Viena vertus, tai yra apsaugos priemonė vaikams, kita vertus, stebėjimo šaltinis, teikiantis duomenų apie globos sistemos tobulinimo ir adaptavimo galimybes. Šis stebėjimo aspektas taip pat pasitarnauja vykdant vertinimo funkciją. Pasibaigus kadencijai, globėjams turėtų būti pateikiami vertinimo anketos arba klausimynai. Panašiai ir vaikams turėtų būti sudaroma galimybė pareikšti savo nuomonę apie globėjo pareigų vykdymą globos laikotarpiu. Jie taip pat turėtų turėti galimybę naudotis nešališkomis skundų teikimo sistemomis, kuriomis jie galėtų laisvai reikšti savo nusiskundimus dėl globėjo ir / arba paprašyti juos nušalinti. Kompetentinga institucija, išklausiusi visus dalyvius, turėtų šiuos klausimus atidžiai išnagrinėti.

Įgyvendinant šiuos etapus turėtų būti atsižvelgiama į kai kuriuos kompleksinius svarstymus: pirma, vadovaujantis **sisteminio požiūriu**, susiejančiu visus skirtingus akreditacijos procedūros etapus ir apjungiančiu juos į vieningo proceso komponentus, kitaip tariant, viename veiksmo gauta informacija gali būti naudojama kitame; jau minėtas **tarpdisciplininis požiūris** taip pat turėtų būti taikomas vykdant įvairius veiksmus. Holistinę vaiko ir bet kokios susijusios intervencijos sampratą gali suformuoti tik reali skirtingų disciplinų ir kompetencijų integracija; tačiau to negalima pasiekti be veiksmingo **tarpžinybinio požiūrio**, leidžiančio koordinuoti įvairių tarnybų, valdžios institucijų, kompetencijų ir institucijų bendradarbiavimą, siekiant pagal bendrą logiką praktiškai atsižvelgti į **geriausius vaiko interesus**. Galiausiai, vykdant su vaikais susijusias funkcijas, būtinas nuolatinis asmenų, praktiškai dirbančių su vaikais, švietimas. Globėjai turėtų būti pasirengę dalyvauti asmeninio augimo ir pilietinio įsipareigojimo patirtyje.

Priedas 1⁴

SAVĖS VERTINIMO IR ORIENTACIJOS KLAUSIMYNAS

Po pradinio globėjų mokymo kurso

Vardas:

Norėtume padėkoti už jūsų dalyvavimą, laiką ir pastangas, kurias skyrėte kartu įgyvendintam pradiniam mokymo kursui.

Žemiau pateikiamas klausimų rinkinys, kurio tikslas dar kartą patvirtinti savo motyvaciją ir galimybes vykdyti globėjo funkcijas ir tuo pačiu suteikti vertingos informacijos mokymus vykdžiusiai organizacijai.

Siūlomi klausimai apima **žinių, suvokimo, praktikos ir požiūrio** aspektus, kurie buvo išdėstyti kurso pradžioje.

Maloniai prašome atsakyti ramiai ir nuoširdžiai, nesijaudinant dėl atsakymų pateikimo būdo.

Prieš atsakydami, perskaitykite visus šios anketos klausimus.

Trijų dienų mokymų metu buvo pateikta integruota informacija apie globą ir globėjo pareigas. Turėdami galvoje, kad jums suteikti tik informacijos pagrindai, ar manote, kad esate supažindinti su svarbiausiais dalykais ir globėjo pareigų vykdymo gairėmis?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paaiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

Ar globėjo funkcijos, aptartos ir apsvarstytos mokymų metu, atitinka jūsų pradinius lūkesčius?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paaiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

⁴ Ši priemonė buvo naudojama Defence for Children Italy kaip savęs vertinimo įrankis, tačiau įvairius jo elementus galima pritaikyti pokalbiui, kurio tikslas - įvertinti kandidato tinkamumą

Ar manote, kad tai, kas buvo mokoma apie globėjo pareigas, atitinka jūsų patirtį ir dabartines gyvenimo sąlygas?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

Ar yra kokių nors ypatingų kliūčių, sunkumų ar sąlygų, susijusių su globos funkcijomis, kurias galimai jūsų bus prašoma vykdyti?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

Ar manote, kad galėsite atlikti mokymo metu aprašytas globėjo pareigas, jei norėdami patenkinti įvairius vaiko poreikius, galėsite pasinaudoti tam tikrų specialistų pagalba?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

Ar, atsižvelgdami į mokymų metu išdėstytą migracijos ir nacionalinio konteksto sudėtingumą ir kompleksškumą, manote, kad galite priimti vaiko globos pareigas ir jas vykdyti teikdami prioritetą geriausiems vaiko interesams?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

Atsižvelgiant į tai, kad turėsite oficialiai pateikti savo prašymą dėl skyrimo globėju, ar esate jau dabar visiškai pasiruošęs tapti nelydimo nepilnamečio globėju?

Taip – Ne (pabraukite norimą atsakymą)

Paaiškinkite, kodėl pasirinkote savo atsakymo variantą

Ačiū už atsakymus. Visa pateikta informacija bus užfiksuota ir labai kruopščiai apdorota.

Prašome žemiau išdėstyti savo komentarus ar mintis:

PAPILDOMI DUOMENYS

Vardas / Pavardė

Gimimo data _____

Pageidaujamas regionas, kur būtų vykdomos globėjo pareigos

Darbo vieta _____

Naudojamos kalbos (ir baziniu lygiu) _____

Elektroninio pašto adresas _____

Telefono numeris _____

Parašas

Pasirašydami sutinkate, kad asmens duomenys būtų tvarkomi laikantis ES GDPR 2016/679 ir nacionalinių teisės aktų dėl asmens duomenų privatumo.